

Kot so se le-ti med vojno prostovoljno odločili za boj proti okupatorju ter pozneje neuklonljivega duha, v medsebojni pomoči in tovarištvu preživeli strahote taborišč, so se prenekateri izmed njih po osvoboditvi vključili med aktivne pobornike in nosilce političnega in gospodarskega življenja v organizaciji Zveze borcev in v svojem domačem kraju. Vendar

je naloga internirancev tudi, da ohranijo prihodnjim generacijam predstavo, kako so okupatorji hoteli uničiti slovensko ljudstvo. Zato bodo morali posvetiti vso skrb zbiranju dokumentarnega gradiva o tistih koncentracijskih taboriščih, po katerih so trpeli in umirali naši soobčani. Sedanja evidenca o internirancih s škofje-loškega območja kaže naslednje podatke:

Nemška taborišča

	Preživelo	Umrla
Dachau	60 + 6	44
Mauthausen	24 + 5	54
Ravensbrück	19	5
Auschwitz	5	14
Buchenwald	14 + 4	4
— druga taborišča . . .		12
Skupaj	122 + 15 = 137	111

Italijanska taborišča

Spoletto	1	
Rab — Gonars — Remini	12	
Padova	5	
Narigo	1	
Treviso — Visco	2	
Toscanveti	1	
Firenze — Senzano	2	
Skupaj	24	11
Skupno vseh internirancev	161	122

Gornji podatki niso niti natančni niti popolni. Potrebno jih bo še naprej dopolnjevati in preverjati. To bo mogoče opravljati tudi ob prihodnjih tovariških srečanjih internirancev posameznih taborišč, kjer bo moč iztrgati pozabi marsikateri dragocen podatek, doživljanj ali dokument. Po tej poti bomo mogli priti do popolne slike o številu in trpljenju naših rojakov po okupatorskih koncentracijskih taboriščih ter nekoč objaviti o vsem tem natančne poimenske podatke.

Janko Berčič

† RUDOLF HORVAT

Letos 8. junija je pri prometni nesreči izdihnil Rudolf Horvat, ki je bil dvajset let vzgojitelj mladine v Škofji Loki in vnet javni delavec.

Malo pred tragično smrtjo je dopolnil 70 let. Rodil se je v Orehku pri Postojni v izrazito učiteljski družini; njegov oče,

brat in sestre so bili učitelji. Ko je dokončal peti razred gimnazije, se je tudi on odločil za učiteljski poklic in prestopil na državno učiteljsko v Ljubljani. Maturiral je leta 1915 in bil takoj nato mobiliziran. Kot zaveden narodnjak se je v italijanskem ujetništvu priglasil med jugoslovanske prostovoljce in se vrnil ob koncu vojne iz Soluna domov. Leta 1920 je nastopil prvo učiteljsko službo v Poljanah nad Škofjo Loko, v začetku šolskega leta 1920/21 pa je bil premeščen na deško ljudsko šolo v Škofji Loki. Tu je ostal vsa leta stare Jugoslavije. Marca 1941 je dobil premeštitveni dekret za Ljubljano, takoj nato pa je bil mobiliziran kot rezervni oficir. Na novo službeno mesto v Zgornji Šiški je prišel po razpadu jugoslovanske armade in tam vztrajal do konca vojne. Po osvoboditvi je bil postavljen za upravitelja te šole, ki jo je potem vodil do upokojitve leta 1958. Ker je bil še poln zdravja in delovnega zanosa, v pokoju ni počival, temveč je

vestno sodeloval pri glavnem odboru Rdečega križa in pri Samopomoči prosvetnih in znanstvenih delavcev, več mesecev tudi v Loškem muzeju, kjer je uredil knjižnico. Zadnje leto je prevzel službo honorarnega vzgojitelja v domu srednje tehniške šole v Ljubljani, kar mu je najbolj ustrezalo, saj je bil z dušo in telesom zavzet za vzgojitelsko delo z mladino. Toda komaj je spet začel uveljavljati svoja srčna in razumska nagnjenja, ga je 8. junija 1966 na prehodu Linhartove ceste avto do smrti povozil.

Iz navedenega življenjskega okvira najmočnejše sije Horvatovo življenje in delo v Škofji Loki, ki je trajalo celih dvajset let. Tu je začel kot mlad idealist in tu je delal kot zrel, izkušen mož. Na Loko je bil navezan z vsem svojim bitjem, ne samo, ker si je tu z ženitvijo v Blaznikovi družini, ki je tudi dala tri prosvetne delavce, ustvaril lastni dom, ampak predvsem zato, ker se je med Ločani zasidral s svojim neugnanim požrtvovalnim delom. Gonilni sili njegovega življenja sta bili odločna narodna zavest in več kot poklicna ljubezen do mladine. Zato je ves čas delal v Sokolskem društvu, bil načelnik in starosta, predvsem pa vodja naraščaja. Mladini je posvečal leto za letom nešteto ur v šoli in v domu ter na mnogih izletih v naravo, posebno v gore. Kot pravi vzgojitelj mladine je bil navdušen borec proti alkoholizmu, pri čemer je močno vplival s svojim zgledom dosledne abstinence. Nravno povzdigo naroda je podpiral s pisanjem v Prerodu in Sokoliču. Njegov vzgojni vpliv je zajel dolgo generacijo Ločanov. Sam je izkazal patriotizem med narodnoosvobodilno vojno s terenskim delom. Njegov prvorojeni sin Dušan je padel kot borec I. prekomorske brigade.

V nedeljo 29. maja letos je bil Horvat ves vesel med Ločani na muzejskem izletu. Zadnjo nedeljo pred tragično smrtjo pa je z ženo obiskal Loko, užival razgled s Kranceljna in ni vedel, da se za vedno poslavlja od nas. Kako močne sledi je s svojim plemenitim delom vtisnil v Ločane, je pokazala množica prijateljev, znancev in nekdanih učencev, ki so se udeležili njegovega pogreba na Zalah v Ljubljani.

Francè Planina

† JELO JANEŽIČ

Pričakujoč zasluženi počitek po trudapolnem delu in ves v načrtih za naslednja potovanja, s katerimi si je vse življenje

bogatil znanje in obzorje — je nepričakovano omahnil ortopedagog, učitelj in vzgojitelj Jelko Janežič.

Čeprav se je rodil v Dobu pri Domžalah (27. februarja 1900), je živel in dihal z našim mestom, z našo pisano Loko. Bil je pravi Ločan, predan delu, ne samo v šoli, ampak tudi v raznih organizacijah, zlasti pri gasilcih in v gledališki skupini. Rojen v učiteljski družini, se je tudi sam posvetil pedagoškemu delu ter po končanem učiteljskem v Ljubljani obiskoval še višji pedagoški tečaj. Pridobil si je diplomu za delo z mentalno moteno in slepo mladino. Poleg tega se je leta 1951 v Beogradu usposobil še za vodenje strokovnih nadaljevalnih šol. Kot učitelj je služboval v rojstnem kraju v Dobu, nato v Kočevju in v Škofji Loki. Leta 1951 se je vrnil v Kočevje za ravnatelja Zavoda za slepe, kjer je ostal do leta 1958. Potem je bil do konca druge svetovne vojne ravnatelj posebne šole za mentalno prizadeto mladino v Ljubljani, takoj po vojni pa je najprej organiziral podobno šolo v Kranju in leta 1946 še v Škofji Loki. Več let je bil ravnatelj posebne in vajenske šole v Škofji Loki ter se poleg tega dela razdaljal še na raznih večernih tečajih.

Jelko Janežič je bil priznan strokovnjak za delo z mentalno moteno mladino, kateri je posvetil vse svoje življenje in delo. Dober teoretik in praktik je žel pri delu velike uspehe ter usposobil za človeka vredno življenje mnogo zelo prizadetih mladih ljudi, ki bi brez njegovega požrtvovalnega dela ostali v breme družini in družbi. Šole, ki jih je ustanovil in vodil, se danes razvijajo v priznane, sodobne pedagoške ustanove. Le-te rešujejo po njegovih metodah tudi probleme zaposlovanja mentalno motenih mladih ljudi.

Vrsto let se je Janežič predajal tudi gledališkemu delu. Največ je režiral in igral pri nekdanjem kulturno-umetniškem društvu »Tone Sifrer« v Škofji Loki. Kdo se ne spominja njegove igralske upodobitve prošta v »Visoški kroniki« ali mlinarja v »Mariši«. Uvajal je ravnanje v gledališko umetnost in jih kot ravnatelj navduševal za gledališko delo, tako da so vsako leto pripravili samostojno gledališko predstavo. Več let je bil predsednik prostovoljnega gasilskega društva, vse do ustanovitve profesionalne gasilske čete. Bil je tudi zelo zainteresiran član Muzejskega društva v Škofji Loki in sodelavec Loških razgledov. Za svoje vestno in požrtvovalno delo ga je Skupščina občine Škofja Loka leta 1964 nagradila s Pre-